

Spinnakersegling med Omega 42

Vi har genom åren seglat med ett antal olika typer av undanvindssegel på SWE 303 Anandra.

När vi köpte henne följde det med en stor gennaker på ca 110 kvm. På många sätt ett bra segel men vi kom aldrig underfund med gipparna utan trasslade alltid till det genom att köra över skot el. dyl. Det var också irriterande att inte kunna plattlänsa utan i stället vara tvungen att skära fram och tillbaks även när det var trångt och många båtar runt omkring. Det som var bra med den var att man slapp spinnakerbommen och att strumpan fungerade väldigt bra.

En gennaker på rulle (oftast kallad Code 1) är ett fantastiskt praktiskt undanvindssegel vid semestersegling. Vid kappsegling har den dock ett väldigt smalt register och den har också nackdelen att den inte fungerar på läns och djupa slörar utan att skära (man kan dock saxa den som en genua på plattläns). En närmare beskrivning av Code 1 finns under TIPS på hemsidan.

Det seglingsmässigt bästa undanvindsseglet på Omega 42 och de allra flesta andra kölbåtar är tveklöst spinnakern. Hanteringsmässigt ställer den dock högre krav än andra typer av undanvindssegel vid sättning, gippar och nedtagning. I första hand tänker man kanske därför på spinnakern som ett kappseglingssegel. Även vid semestersegling med en lite besättning är dock spinnakern användbar om man anpassar den genom t.ex. använda en lätt kolfiberbom och spinnakerstrumpa.

Oavsett om det är brant slör eller plattläns så är det spinnaker som gäller på kappsegling för de allra flesta. Bilderna från Åland Offshore Race 2017.

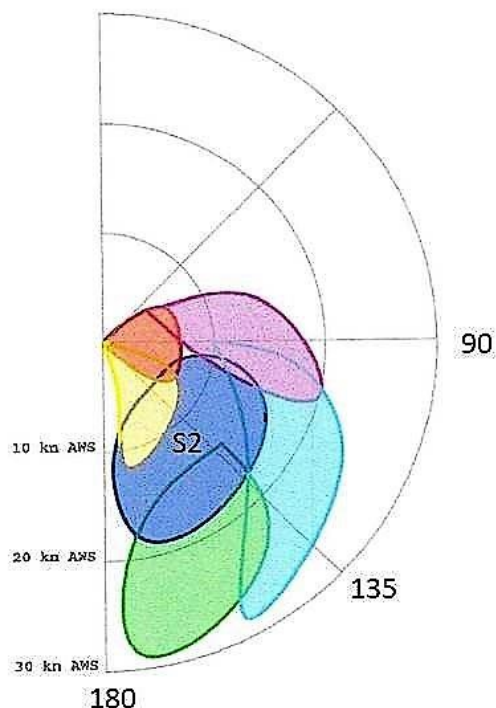
Om man tänker börja segla spinnaker på sin Omega 42:an finns ett antal frågor man bör ställa sig:

- Vilken storlek på spinnaker ska man ha?
- Vilken form/typ av spinnaker ska man välja (läns, slör, hårdvind etc)?
- Hur vill man gippa, vilket styr vilka bombeslag man ska ha (end to end eller klocka/bell)?
- Bör man använda enkla eller dubbla skot/gajar (hör delvis ihop med gippmetod)?
- Vilket material ska man ha i spinnakerbommen?
- Hur vill man förvara bommen på båten när den inte används?

- Ska man ha separata spinnakervinschar?
- Ska man används strumpa till spinnakern?

Storlek och form?

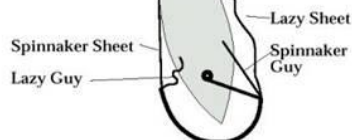
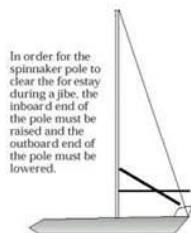
I klassregeln för Omega 42 (punkt G.6.3) finns maxmått för spinnakern angivna. Dessa mått ger en spinnaker med en yta på ca 110 kvm. Om man inte tänker kappsegla entyp med båten eller använda sig av klassens standardmättal enligt SRS så kan man ju ha vilken storlek på spinnakern som helst men enligt min uppfattning så är en spinnaker enligt klassregeln rätt lagom – inte för stor och inte för liten. Vad gäller formen så tycker jag att man (om man tänker nöja sig med en spinnaker) bör skaffa en allroundspinnaker med fylligt breddmått och stora skuldror och som täcker ett stort vindregister. Segelmakarna har ofta olika beteckningar för sina spinnakertyper men i vart fall Doyle och North kallar sina allroundspinnakrar för S2.

Hur vill man gippa/typ av ändbeslag?

Det finns i huvudsak två metoder för gippning – end to end gip eller dipgip. Vid end to end har man likadana beslag i bägge ändarna på spinnakerbommen och lossar spinnakerbommen från fästet på masten vid gippen medan man vid dipgip har ena änden på bommen fäst vid masten under hela gippen (se illustration nedan):

The Dip-Pole Jibe

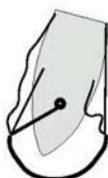
Guy trimmed until pole is squared to the wind as boat is turned dead downwind. The mastman raises the inboard end of the spinnaker pole. Bowman goes to the bow pulpit with lazy guy.

The helmsman yells, "TRIP," and the mastman releases the guy from the pole tip. Once the guy is released, the spinnaker is being flown from both sheets while both guys are slack. As the pole comes across, the bowman slams the new guy into the jaw of the pole. When he is finished he yells, "MADE!"

Hearing the bowman yell, "MADE," the person trimming the guy sets the pole to the new course and the old sheet is eased. The old sheet becomes the new lazy sheet.

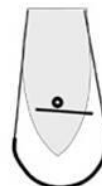

THE END-FOR-END-JIBE

When the skipper calls for a jibe, the bowman gets in position at the windward side of the mast.

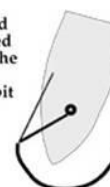
When the skipper calls, "Jibe ho!" the pole is disconnected from the mast and then from the spinnaker sheet.

The end of the pole that was hooked to the mast is attached to the spinnaker sheet.

Next the pole is pushed out and forward so that it can be hooked to the mast. Once attached to the mast, the bowman yells, "MADE," which tells the cockpit crew that they can trim the chute.

Vilka ändbeslag man ska ha blir sen beroende av vilken gippmetod man vill använda. Ska man gippa end to end så måste man ha har likadana beslag i varje ända medan man om man väljer dipgipp så kan man välja klocka/bell men det fungerar också att dippgippa med en end to end om man vill.

End to end

Klocka/Bell

Rekommendationen från t.ex. Seldéns är att man ska använda klocka/bell och dippgippa vid spinnaker över 80 kvm (UK Sails säger vid båtlängd över 30 fot). Vi och flera andra Omega 42-seglare gippar ändå enligt end to end-metoden.

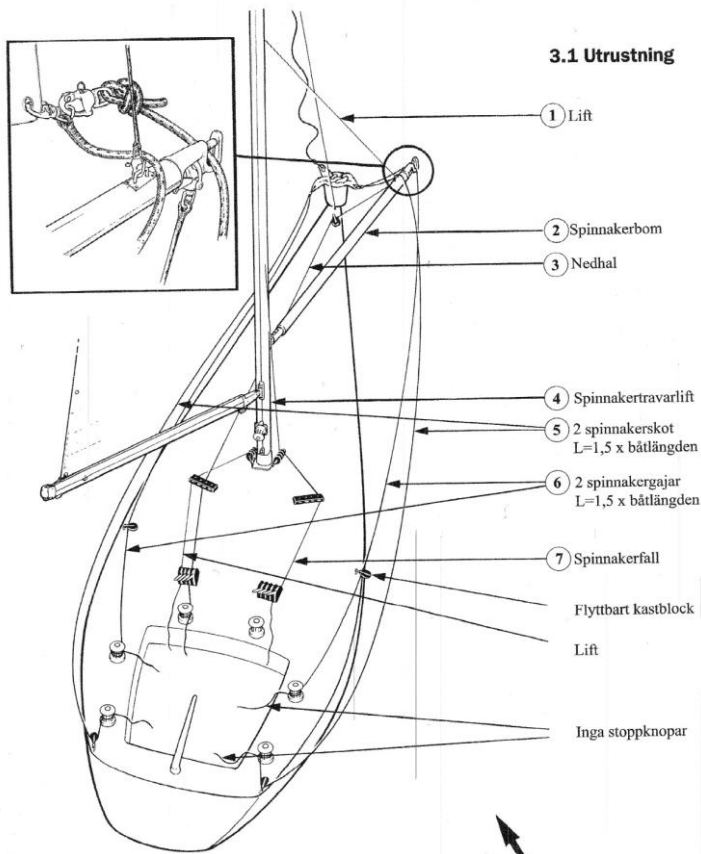
Enkla eller dubbla gajar/skot?

Dippgippar man är svaret enkelt – då är det dubbla skot/gajar som gäller. Vid end to end klarar man sig med enkla men om det blåser på ordentligt så kan det vara bra med dubbla skot/gajar för att underlätta att få ut bommen och fästa den vid masten vid gippar. Vi brukar ha dubbla utlagda men bara enkla kopplade om det inte blåser mer än 5 – 6 m/s. Kör man dubbla kan man ha lovartsgajens block sittande långt fram på båten (alternativt leda det genom ett kastblock eller sugga för att sen ha spinnakerblocket långt bak vilket minskar ormboet av tampar längre fram i sittbrunnen).

3 Utrustning

System 3, "Dip"-metoden. Spinnaker över 80 m².

Rekommenderad besättning: 1 rorsman, 6 gastar (minimum 3 gastar).

Den här bilden från Seldéns visar schematisk hur det kan se ut på en större båt utrustad för dippgippling. Att ha sex gastar verkar väl lite överkill, vi brukar vara två eller tre förutom rorsman.

Vad gäller nedhal så har vi detta fäst bakom skenan för självskotande focken precis framför masten. Detta underlättar vid gippar eftersom nedhalet inte är i vägen och man kan också skota om lovartgajen utan att behöva ändra på nedhalet. För att minska belastningen på nedhalet brukar vi dock koppla på en extra nedhalslina som sitter i en ögla på fördäck om det blåser lite mer. Den kopplar vi då loss i samband med gipp (se bild nedan).

Spinnakerbom och förvaring?

Den aluminiumbom som de flesta har är både lång (max 4,65 m enligt klassregeln) och rätt tung att hantera. En spinnakerbom i kolfiber är betydligt lättare men lite ömtåligare och betydligt dyrare.

Kolfiberbommen till vänster väger ca 5,8 kg med beslag medan aluminiumbommen väger ca 9,5 kg. Inte så stor skillnad kan tyckas men hanteringsmässigt betyder det mycket.

Vi har vår bom på en skena på masten (här den gamla aluminiumbommen).

Seldéns har en byggsats till kolfiberbom som säljs av bl.a. Benns med ändbeslag i komposit (se bild ovan). Att kapa till och montera beslagen är rätt enkelt men jag tycker att man ska gå upp i dimension för dyneemalinorna som används för hanfötterna från rekommenderade 4 mm till 5 eller 6 mm.

När man inte använder bommen kan man ha den på däck (särskilda beslag finns) eller på framkant av masten. Fördelen med det senare alternativet är att man kan ha lift och nedhal kopplade hela tiden. Många entypsbåtar som seglar bankappseglingar har spinnbommen i en påse utefter storbommen men jag tror att Omega-bommen är för lång och tung för att det ska fungera bra (annars är det också en väldigt smidig lösning som medger att man har lift och nedhal kopplade hela tiden).

Behövs extra vinschar till spinnakern?

Använder man enkla skot/gajar så klarar man sig rätt bra med bara vanliga skotvinscharna på sargen. Man kan ju till nöds också använda fallvinscharna på rufftaket. Vi har extra vinschar längre bak på sittbrunnssargen som vi använder till backstagen när vi kryssar och när de är lediga på undanvindarna använder vi ofta dem till spinnakern. Framförallt när man använder dubbla gajar/skot som underlättar det med extra vinschar.

Strumpa?

Min erfarenhet av strumpa är att det fungerar alldeles utmärkt. Vi har det på en lite mindre/äldre spinnaker vi använder vid semestersegling. Det extra momentet att först hissa strumpan innan man kan få ut spinnakern gör dock att vi föredrar att inte ha strumpa på kappseglingsspinnakern. Den hissar vi i stället direkt ur säcken från fördäck och tar ner bakom storseglet i ruffluckan.

Polardiagram

Det finns ett polardiagram som visar max fart med Omega 42 med spinnaker vid olika vindstyrkor och vindvinklar som kan vara till ledning om man har funderingar kring om man t.ex. ska skära på en undanvind för att undvika plattläns. Nedanstående diagram visar den verkliga vinden och cirkklarna på respektive kurva den optimala skärningsvinkeln:

